

MAVIR

Transzformátorok diagnosztikája **a gyári és helyszíni javítások** **tükrében**

Csépes Gusztáv
MAVIR ZRT.-OTUSZ
SIÓFOK - 2007. április 26.

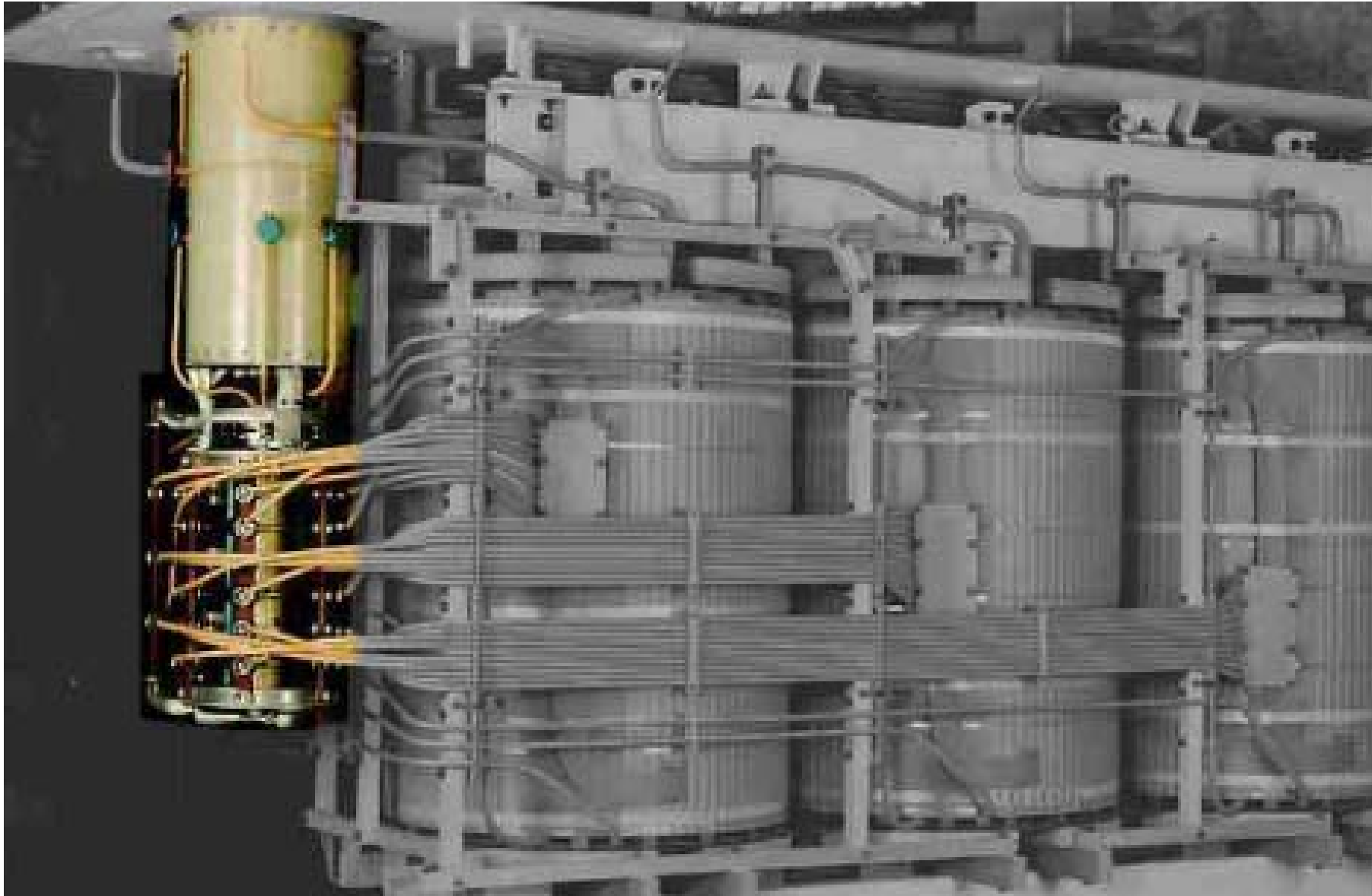

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

- **DHBSM típusú trafók „specialitása”:**
fokozatkapcsoló az aktív részre lett rögzítve
- **Aktív részt érintő helyszíni javítása MO-on még nem volt, vélhetően az alábbi fontosabb okok miatt:**
 - „Megoldatlan” kiszáritás
 - Helyszíni próbák „hiánya”
 - Magyar vállalkozó kedv hiánya
- **Trafóhiba esetén néhány javítási lehetőség:**
 - Hibás egység cseréje
 - Helyszíni felújítás, javítás
 - Hibás egység műhelybe (gyárba) szállítása,

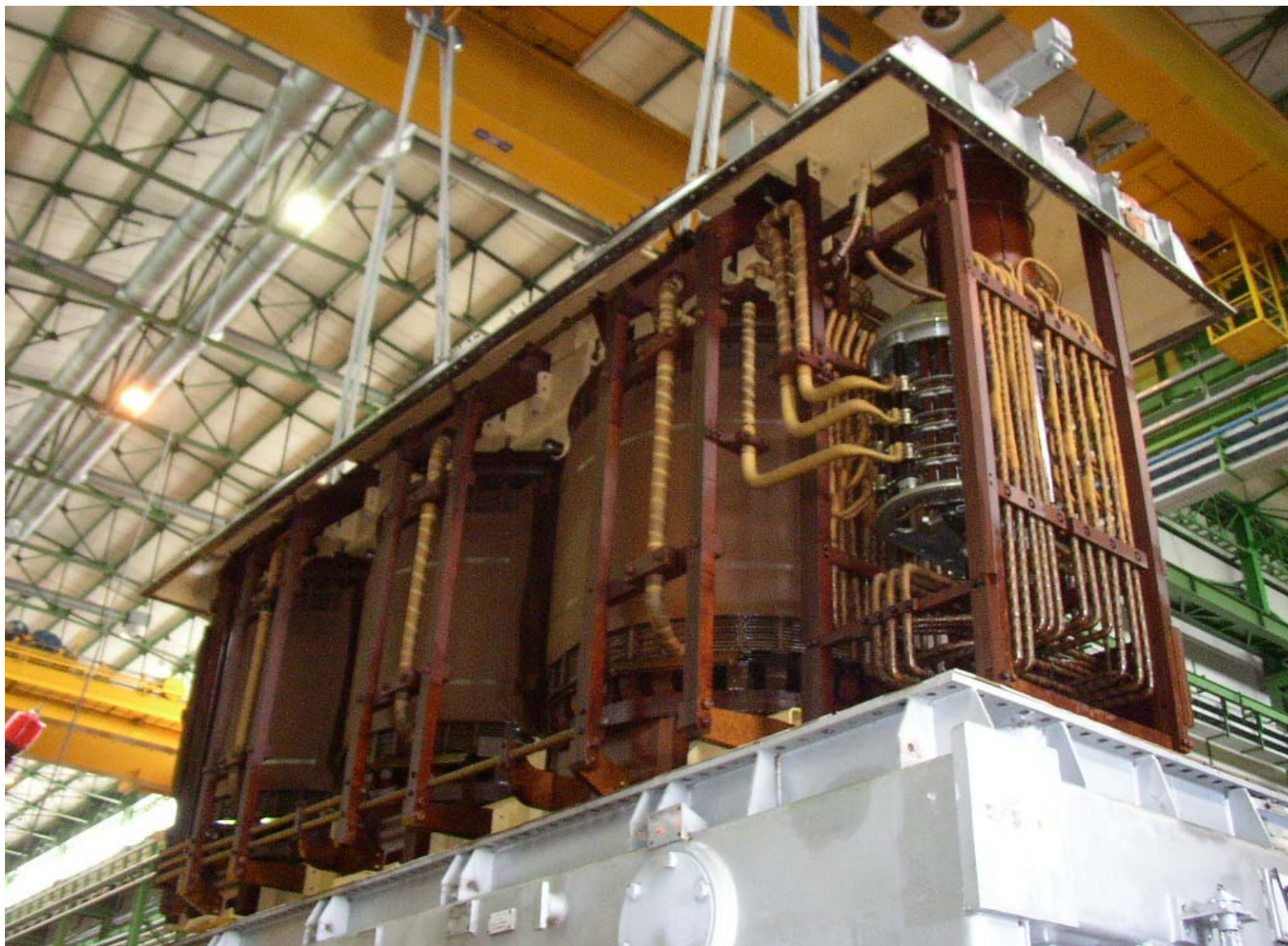
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

MAVIR trafó felújítási gyakorlata

MAVIR trafó felújítási gyakorlata

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Fontosabb érvek a helyszíni javítás mellett:

- **Nincs szállítási költség**
- **Gyorsabb, mint a gyári**
- **Nincs oda-vissza szállítás alatti „romlás”**
- **A meghibásodások oka 80%-ban a transzformátor állapotromlása**
- **Csak 5 %-ban szerepel a túlzott papíröregedés**
- **A hibák több mint 70%-a olyan visszafordítható romlások okozzák, amelyeket a helyszínen ki lehet javítani.**
- **Nemzetközi gyakorlat**

Thermal Paper Degradation

- **Temperature 80- 300 °C (Normal Aging)**
 - Free glucose
 - Water
 - CO, CO₂
 - Furans: soluble in oil
- **Temperature > 300 °C (Fault)**
 - Water, CO + CO₂

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Vizsgálatok	Vizsgálat célja felújítás előtt	Vizsgálat célja felújítás után
HGA	Lokális hibák kimutatása	FU utáni feszpróba alatti gázfejlődés kimutatása
Ált. olajvizsg.	Általános szigetelési állapot (öregedés, nedvességtartalom)	FU után ne legyen rosszabb az állapot
RVM	Általános szigetelési állapot (öregedés, nedvességtartalom)	FU után ne legyen rosszabb az állapot
Átvezető, trafó tg/C	Átvezetőszigetelő és trafó általános szigetelési állapot	FU után ne legyen rosszabb az állapot
DP mérés	Papír általános mechanikai állapotának ellenőrzése	Ø
Furán	Papír általános állapotának ellenőrzése	Ø

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Vizsgálatok	Vizsgálat célja felújítás előtt	Vizsgálat célja felújítás után
Szigetelési ellenállás	Általános szigetelési állapot	FU után ne legyen rosszabb az állapot
FRA	Referencia mérések tekercsek elmozdulásának vizsgálatára	Ref. mérések tekercs elmozdulás vizsgálatára
Indukált AC teszt PD méréssel	Feszültségpróba, lokális hibák kimutatása	Beavatkozások jóságának ellenőrzése, feszpróba
Fokozatkapcsoló diagnosztika	Fokozatkapcsoló állapotának kimutatása	FU után ne legyen rosszabb az állapot
Olajon keresztüli rezgésmérés	Vasmag/tekercs mech. Állapot	FU után ne legyen rosszabb az állapot
Falon keresztüli rezgésmérés	Vasmag/tekercs mech. Állapot	FU után ne legyen rosszabb az állapot
Áttételmérés	Referenciamérés	Javítás jóságának ellenőrzése

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

	HGA			Mért értékek	Határérték (MSZ352)	
	Mért gáz		Konc.		Hálózati	Erőműművi
1	Hidrogén	H ₂	ppm	10	160	200
2	Metán	CH ₄	ppm	6	60	100
3	Etán	C ₂ H ₆	ppm	1	60	60
4	Etilén	C ₂ H ₄	ppm	36	60	60
5	Acetilén	C ₂ H ₂	ppm	0.1	4	4
6		C ₃ H _x	ppm	8		
7		C ₄ H _y	ppm			
8	Szénmoxid	CO	ppm	514	360	700
9	Széndioxid	CO ₂	ppm	1989	10000	10000
10	Oxigén	O ₂	%	1.94		
11	Nitrogén	N ₂	%	5.37		
12	Levegő	O ₂ +N ₂	%	7.31		
13	x					
14	x					

HGA diagnosztika

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

IEC értékelés					Kódszám
15	Össz éghető	ppm	2215		
16	C2H2/C2H4		43.06		2
17	CH4/H2		0.06		1
18	C2H4/C2H6		36.00		2
19	N2/O2		2.77		

CIGRE értékelés			Tip. érték	
21	C2H2/C2H6	1550.00	1	Kisülések !
22	H2/CH4	16.67	10	PD !
23	C2H4/C2H6	36.00	1	Term hiba !
24	CO2/CO	19.46	10	Papír degr !
25	C2H2/H2	15.50	2	Fokozatkapcs !

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

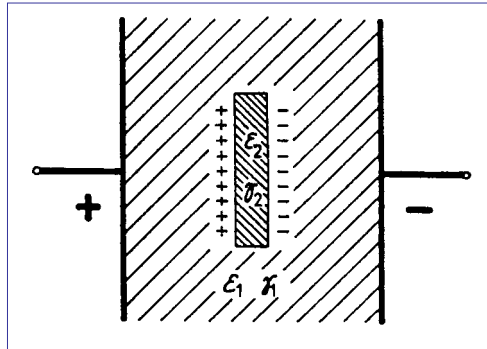
	Mért jellemző	Egység	Mért értékek	Határérték	
				Új olajok	Üzemi olajok
26	Átütési szilárdság	kV/cm	300	>220	>140
27	Határfelületi feszültség	N/m	31.3	>35	>18
28	Veszteségi tényező (tg d)	10 ⁻⁴	57	<600	<7000
29	Víztartalom (H ₂ O)	mg/kg	7.9	<20	<40
30	Savszám	mgKOH/g	0.03	<0.03	<0,3
31	Mechanikai szennyezés	tömeg%	mentes	<0.005	<0.015
32	Adalék tartalom	tömeg%	0.3	>0.25-0.35	>0.05
33	Sűrűség +20°C-on	g/cm ³	0.8661	<0.9	<0.9
34	Lobbanáspont	°C		>140	>140
35	Üledéktartalom	tömeg%	mentes	0	<0.01
36	Folyáspont	°C		<-35	<-30
37	Viszkozitás +20°C-on	mm/s		<30	<30
38	Szín		2		

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

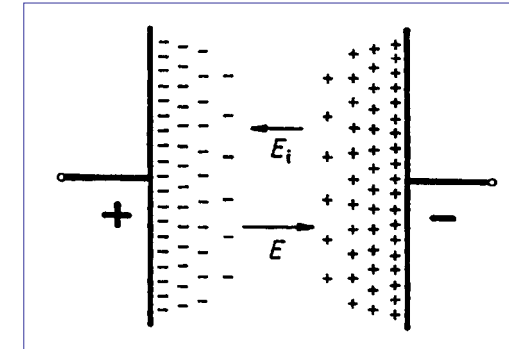
No.	2-FAL	CH ₄	C ₂ H ₆	C ₂ H ₄	C ₂ H ₂	ΣC ₃	CO	CO ₂	O ₂	N ₂	E	f	tg δ	H ₂ O	mgKOH	color
	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	%	%	kV/cm	mN/m	10 ⁻⁴	ppm	/g	
1	0,14	9	9	57	-	109	318	5047	2.57	6.35	286	19.3	398	23	-	5
2	-	13	8	99	-	93	718	3678	1.85	6.53	265	24	2636	45.7	0.03	5.5
3	-	13	7	143	-	78	787	4883	0.64	6.24	280	19.8	1257	21.8	0.07	5
4	0,07	62	101	27	-	177	380	3706	0.48	5.5	258	22.6	3034	25.2	0.08	6.5
5	0,29	70	114	21	-	197	474	4610	0.68	6.09	262	21.5	3921	26.1	0.09	7
6	0,2	63	82	29	0	190	522	4716	0.29	4.75	286	21.4	4128	23.8	0.1	7
7	0,23	64	194	23	1	298	339	3586	0.42	5.31	260	23.6	2743	24.5	0.05	6
8	0,28	62	115	18	0	243	403	2499	0.53	5.03	258	21	2511	28.5	0.1	7
9	0,2	27	22	27	3	142	276	1918	1.42	5.15	286	20.2	2935	20.9	0.09	6
10	0,3	18	9	4	1	27	407	2137	1.06	6.12	300	17.5	2856	23	0.13	6.5
11	-	18	17	113	3	76	220	4055	2.22	5.06	245	31.1	60	11.8	0.03	2
12	0,08	37	35	38	<1	127	621	5797	1.1	5.94	244	19.2	1992	13.5	0.1	6

Furán, HGA és ált. olaj vizsgálatok

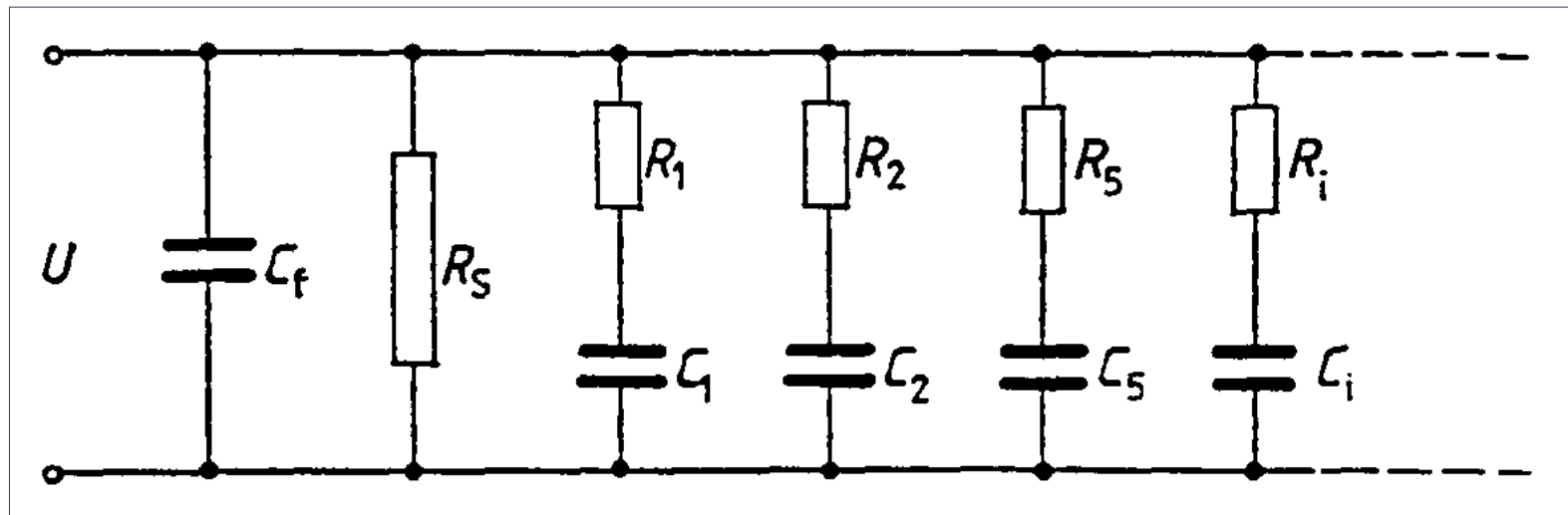
Határréteg és tértöltéses polarizáció

Határréteg polarizáció

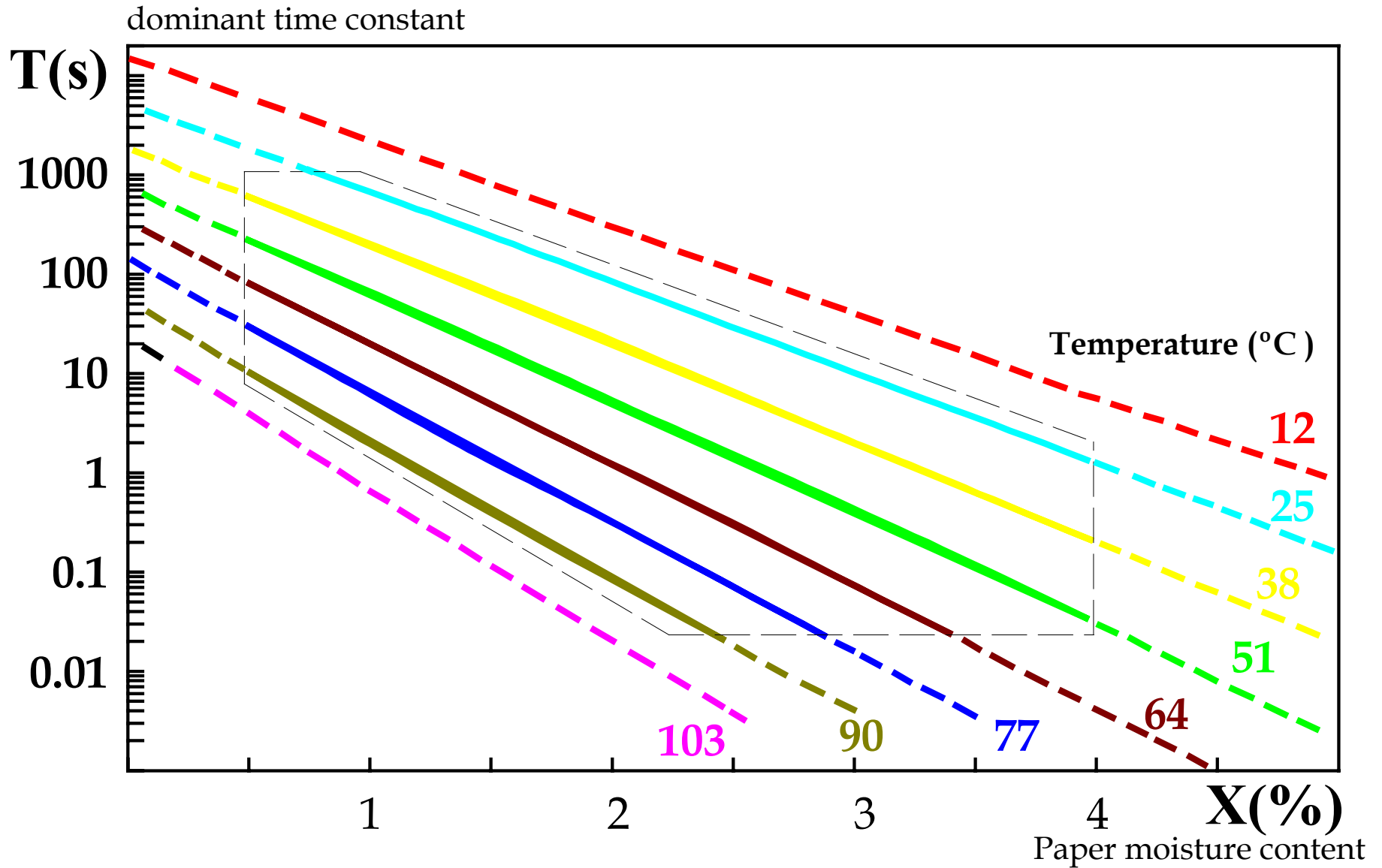
Tértöltéses polarizáció

Szigetelési modell különböző időállandókkal

RVM nomogramok papír víztartalom becslésre

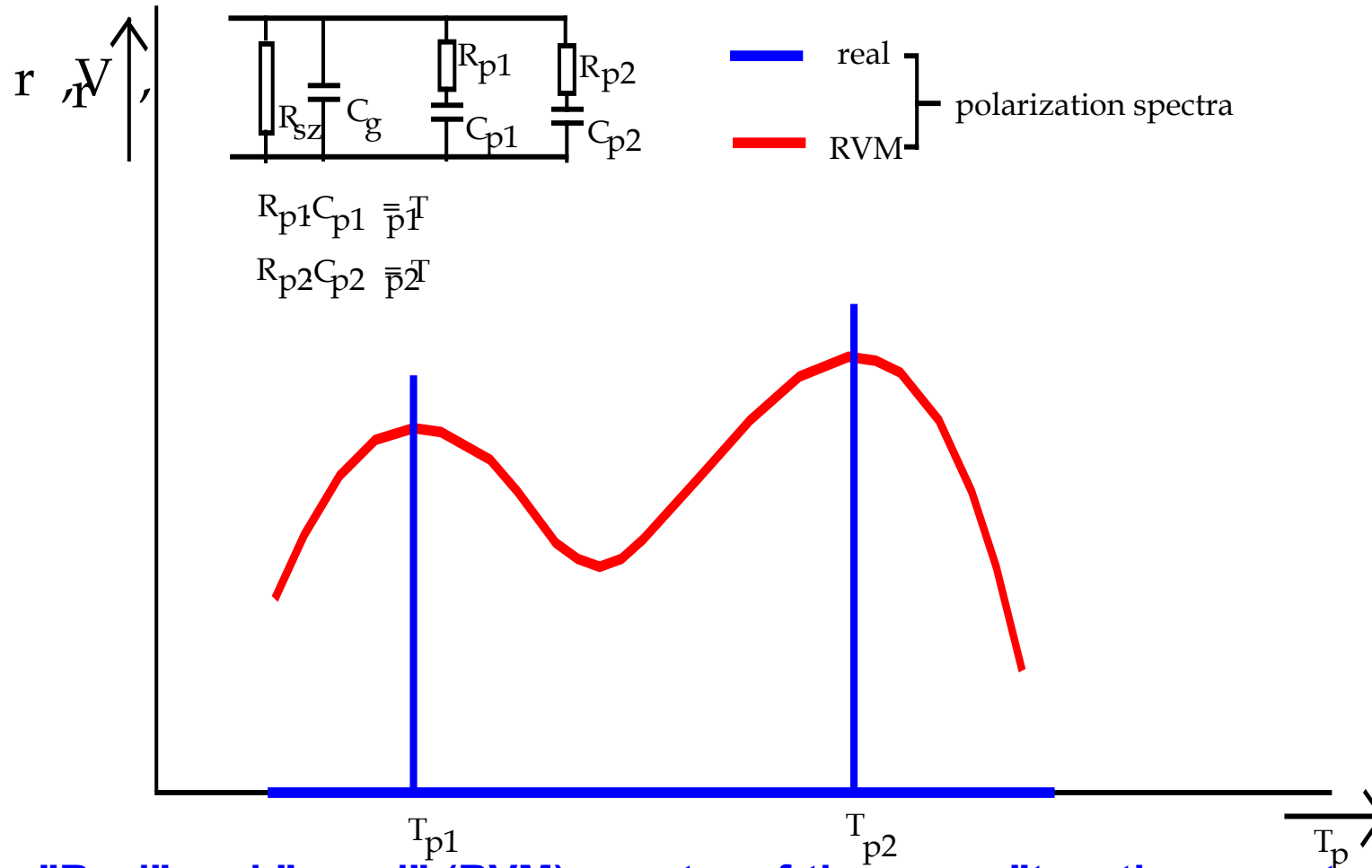
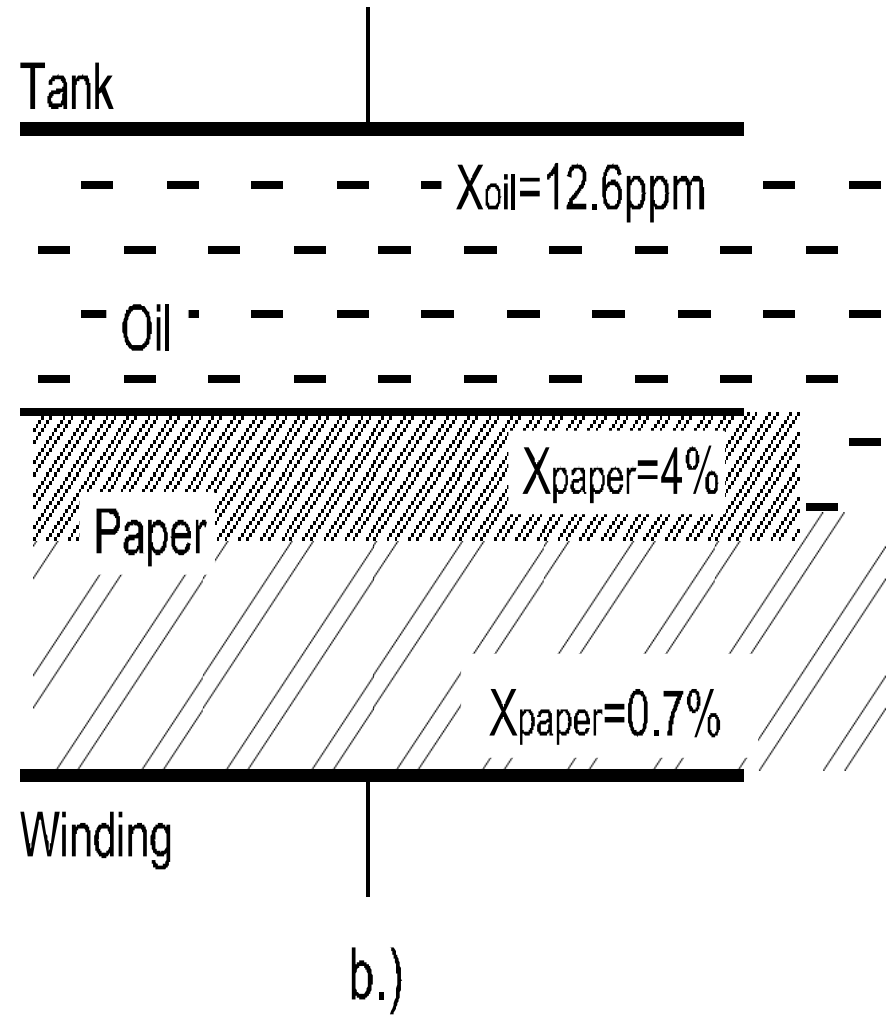
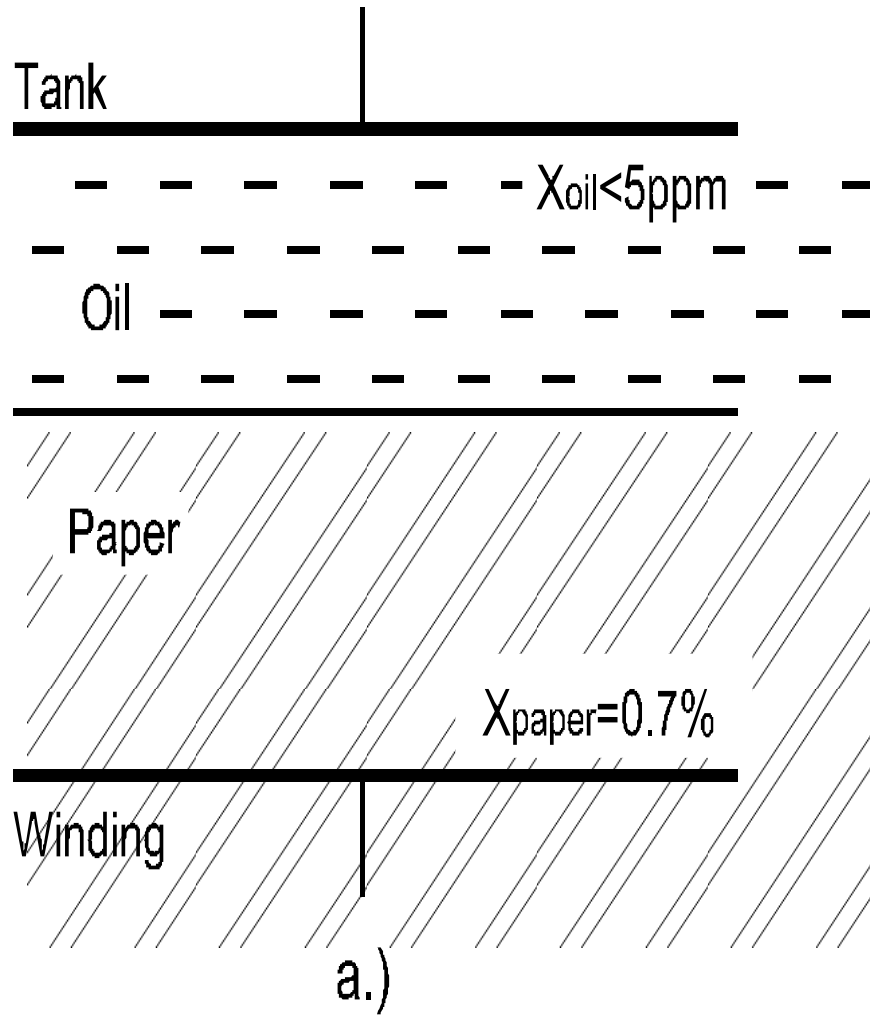

Fig. "Real" and "quasi" (RVM) spectra of the same "two time constant" model.

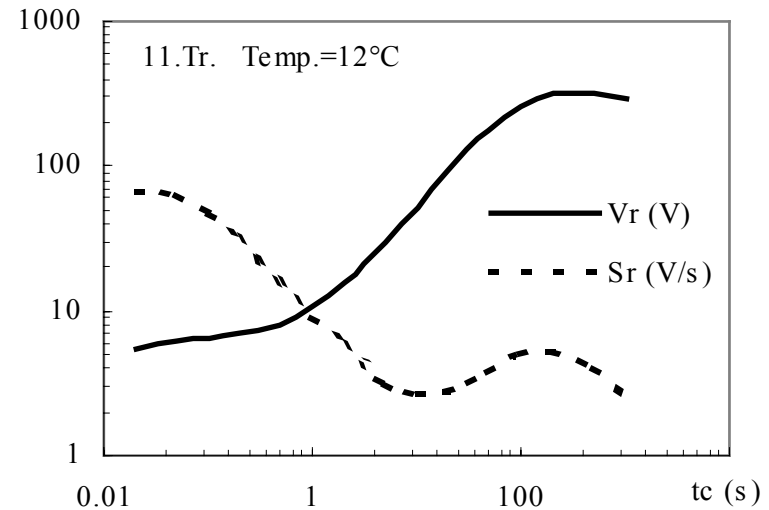
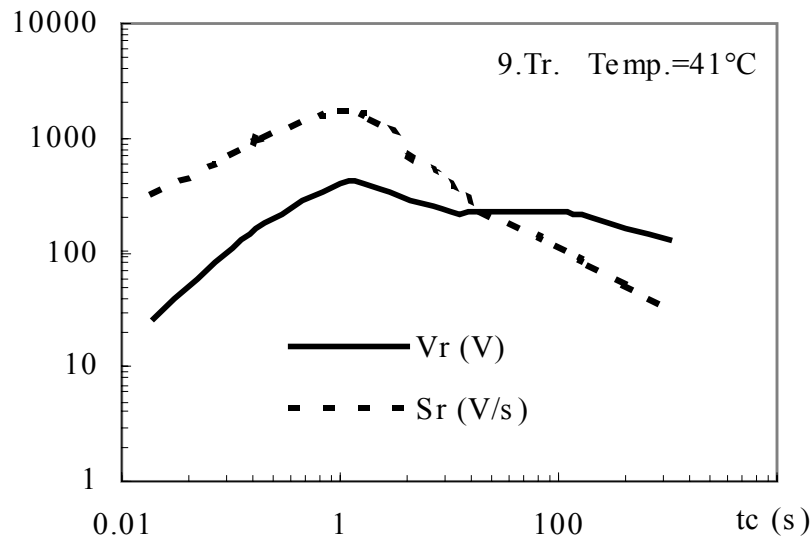
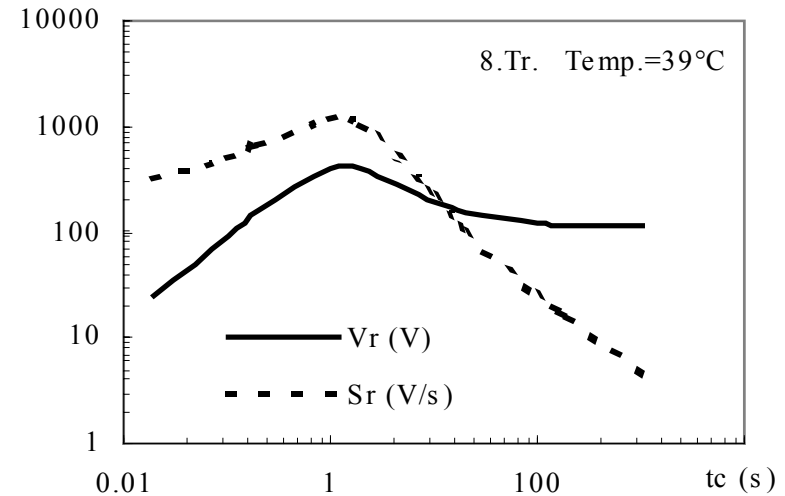
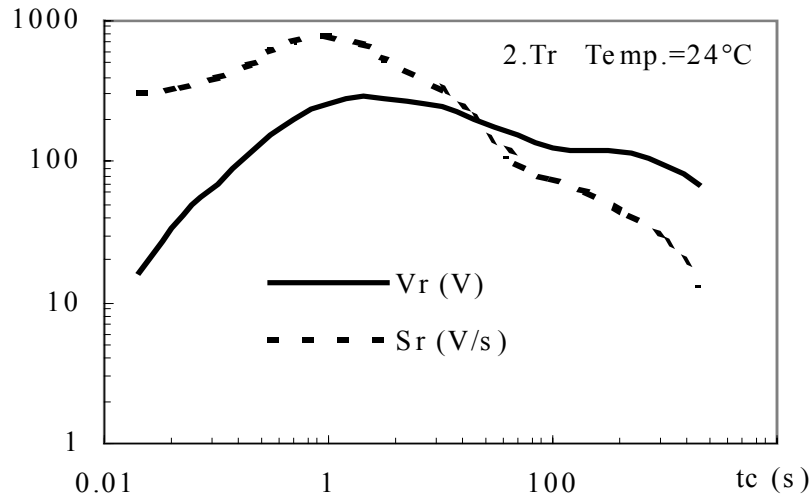

Inhomogeneous humidity distribution in the model after oil fill. (16.6 ppm water)

Reaching homogeneous state after several heating cycles (90°C)

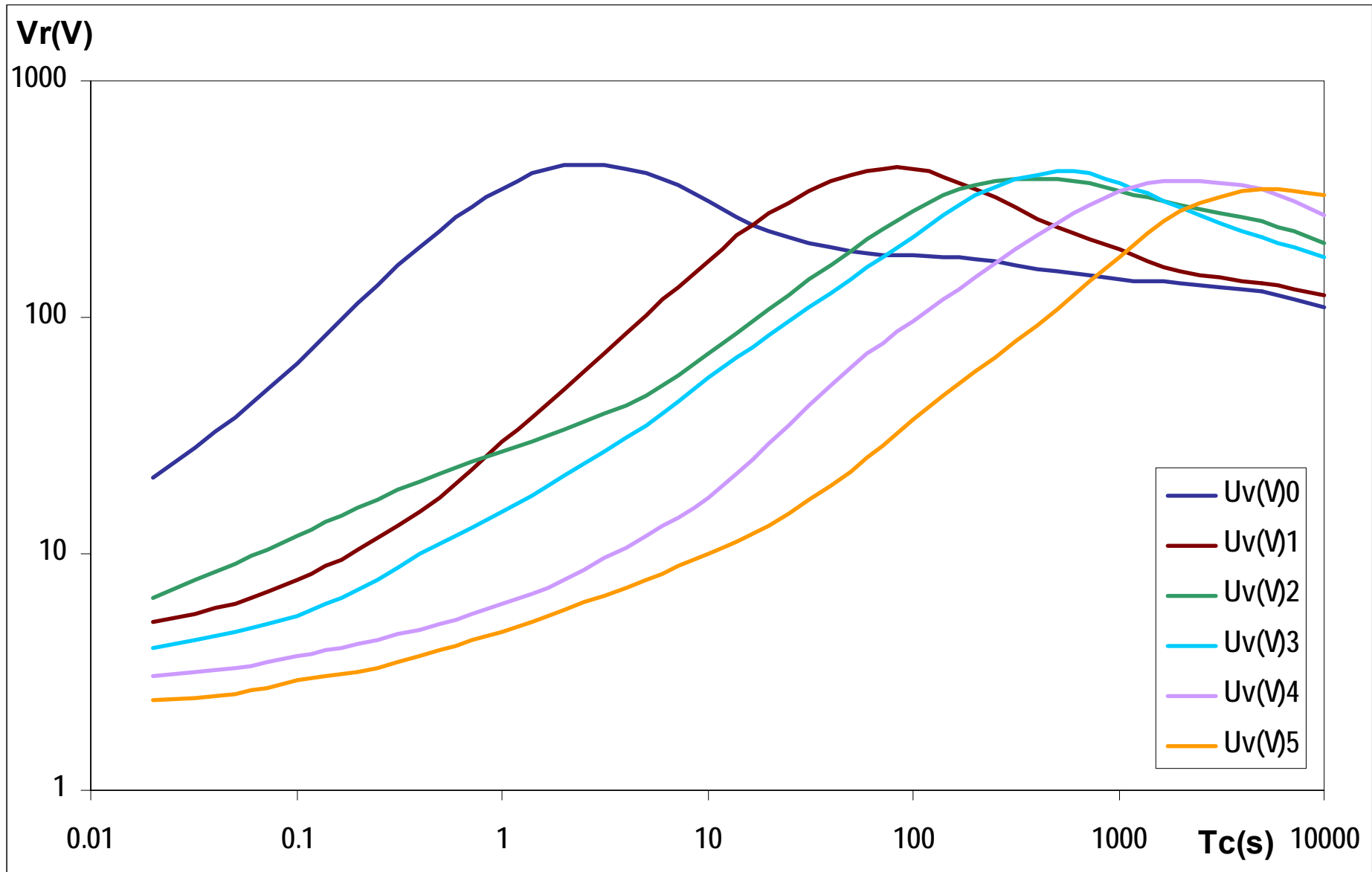

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

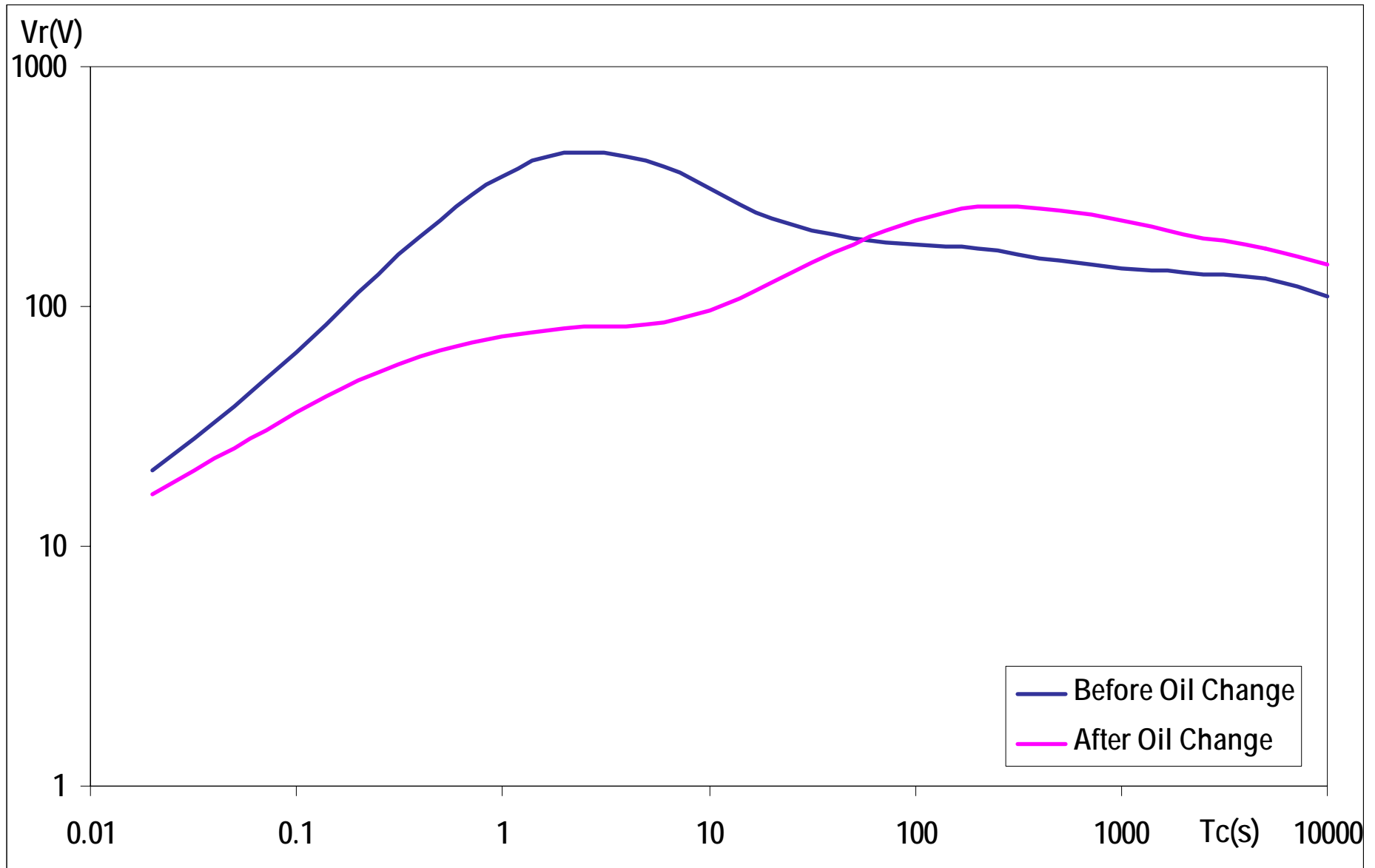

2. tr: 50MVA/220kV, egyfázisú, 8. tr: 120MVA/420kV, egyfázisú
9. tr: 160MVA/220kV, háromfázisú, , 11. tr: 160MVA/220kV, háromfázisú

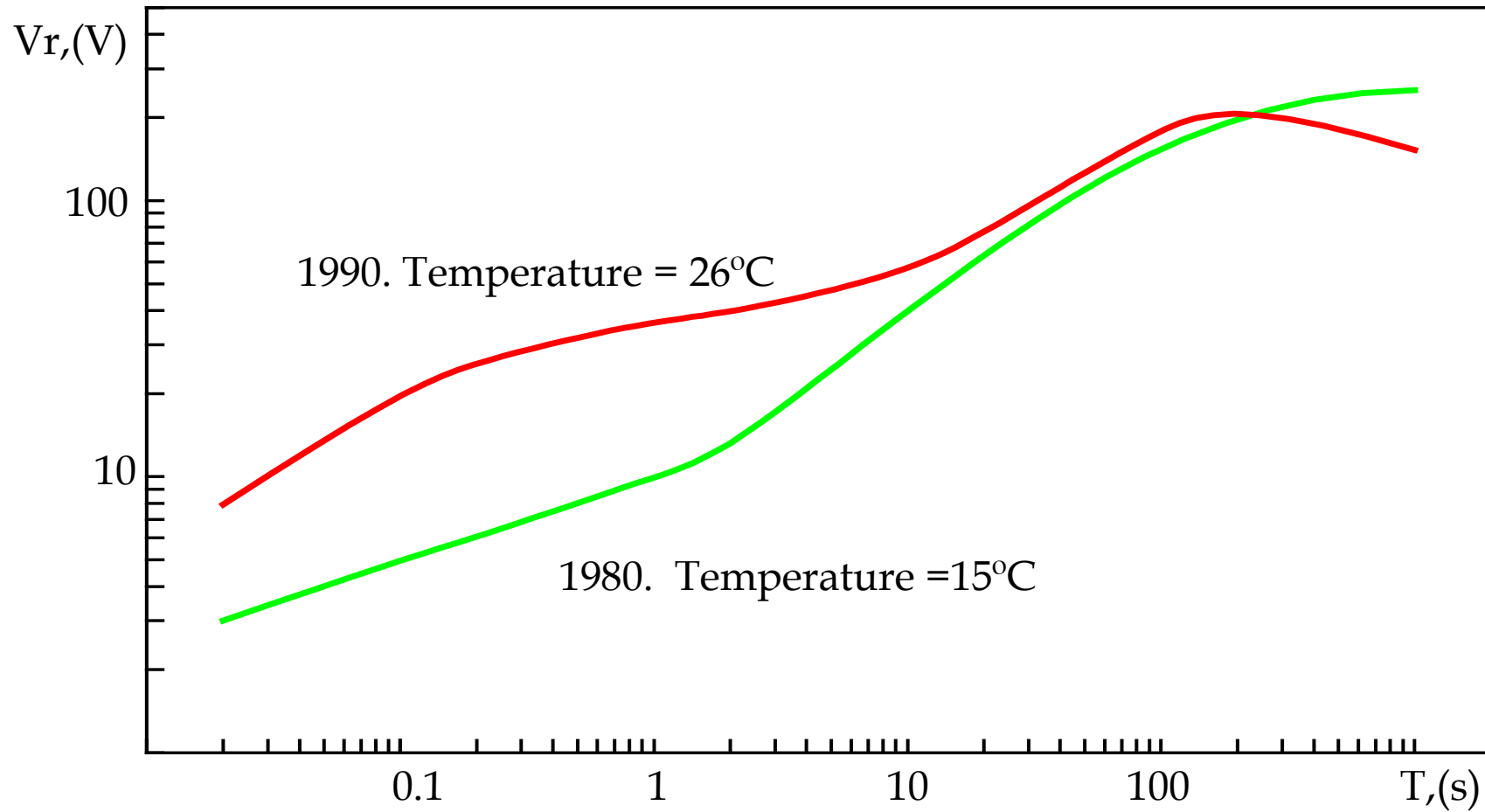
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

RVM görbék olaj csere előtt és után

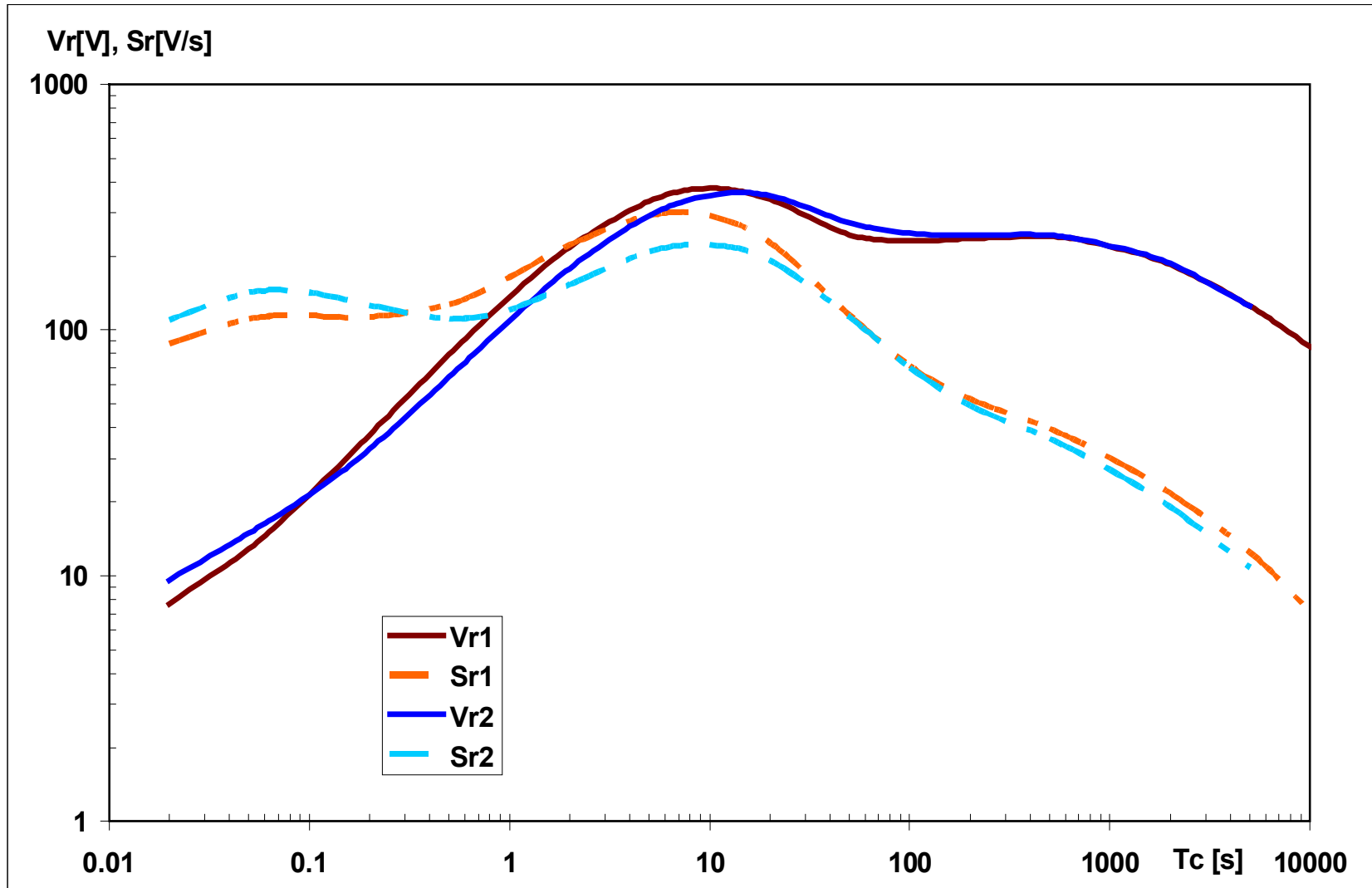
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

RVM mérés új állapotban, majd 10 év üzemeltetés után

Felújítás előtti és utáni RVM görbék: trafó felújítás olajcsere nélkül

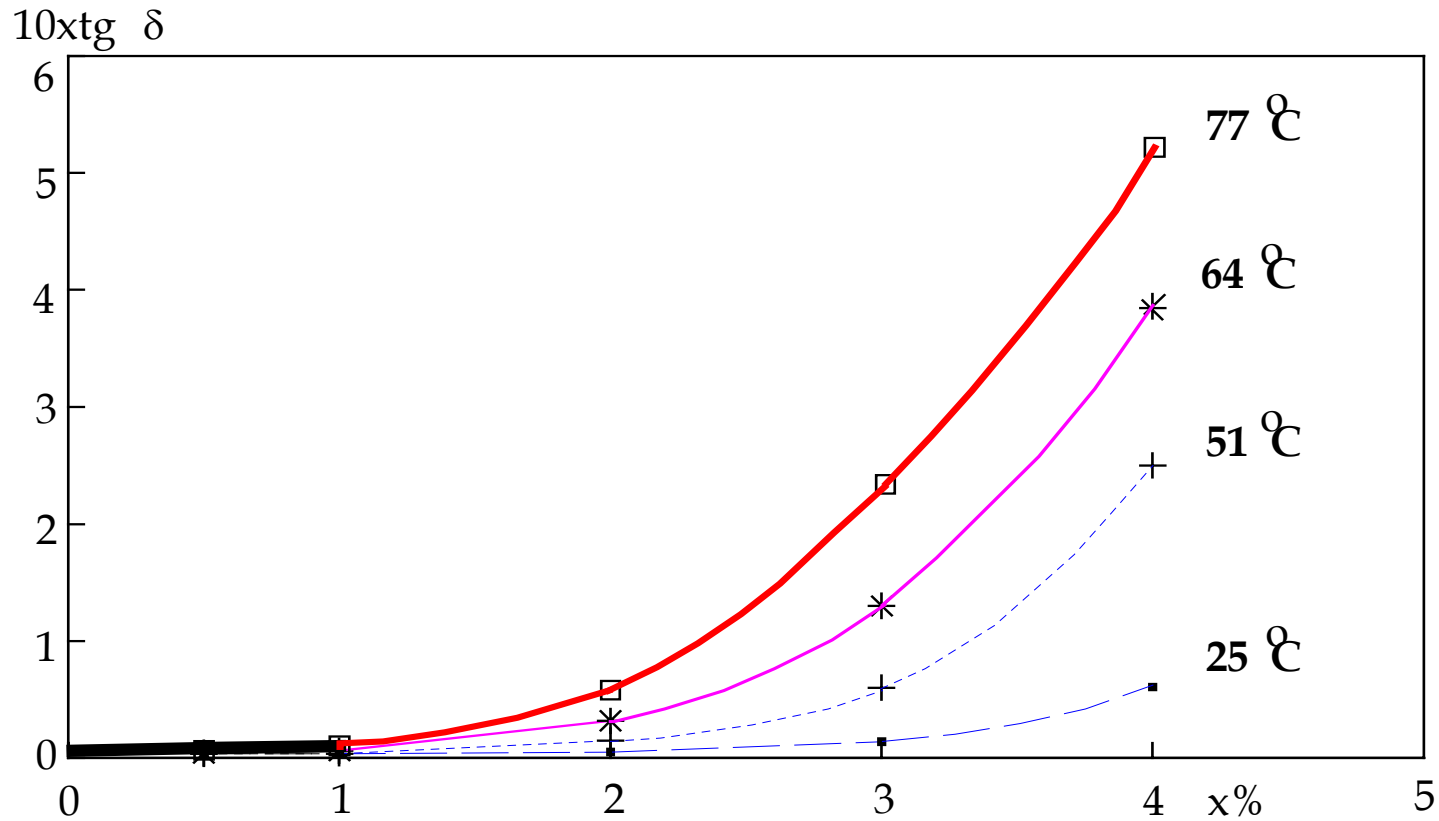

Fig.5. Loss factor, measured on an oil-paper insulating system, at 50 Hz, vs. paper humidity, and temperature.

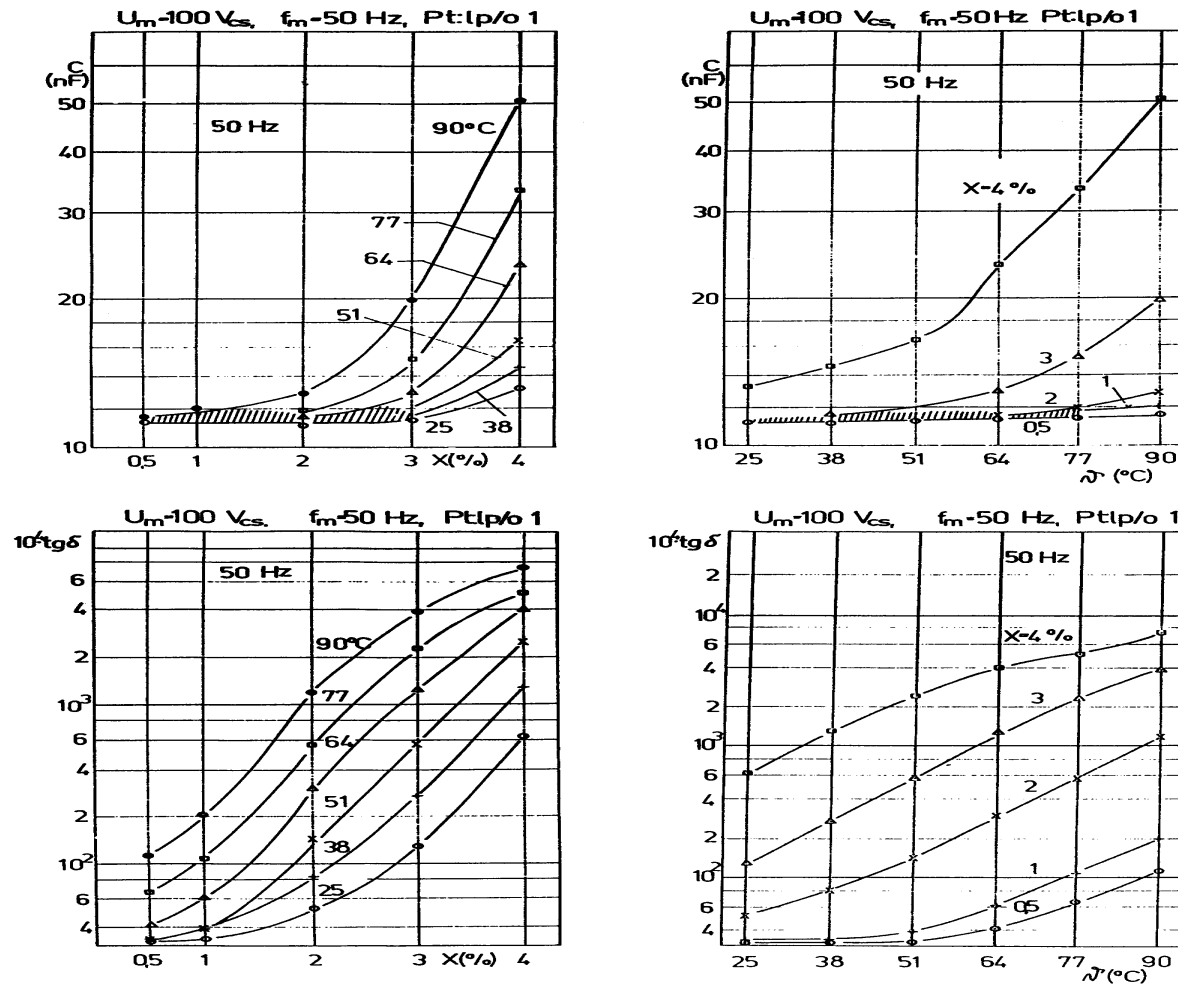

Figure 9.

Olajjal impregnált 50 Hz-es veszteségi tényező/kapacitás a hőmérséklet (θ) és nedvességtartalom (X) Függvényében $\text{tg}\delta/C$ 50 Hz ($\theta; X$)

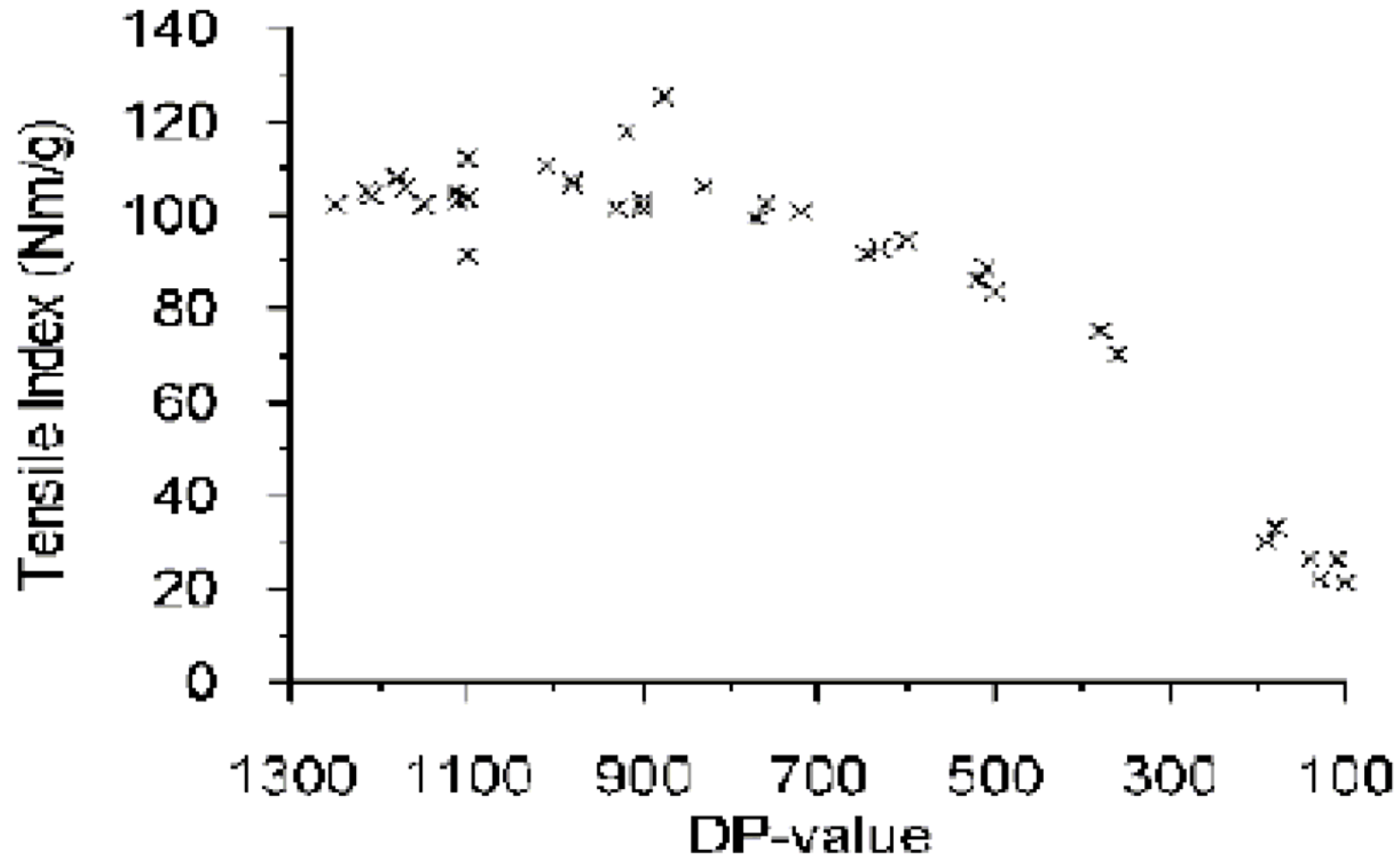
M

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Mérési eredmények						
1. Transzformátor						
Mért szigetelési rész			Kapacitás [nF]	tg δ [10^{-4}]		
HV-G			9.821	27.0		
HV-LV			10.4275	20.5		
HV-(LV+G)			20.248	22.9		
LV-G			12.001	34.8		
LV-HV			10.4277	20.4		
LV-(HV+G)			22.43	27.0		
2. Transzformátor átvezető szigetelő						
Sorszám	Feszültség szint	Fázis	Típus	Gyártási szám	Kapacitás [pF]	tg δ [10^{-4}]
1	400	R	CORPT 420-750-800	77B287	430.04	42.2
2	400	S	CORPT 420-750-800	76A400	424.45	22.4
3	400	T	CORPT 420-750-800	76A399	428.18	23.6
4	120	R	ESKTF 650/145-1600	7904513	395.29	41.5
5	120	S	ESKTF 650/145-1600	7904514	396.84	34.9
6	120	T	ESKTF 650/145-1600	7904519	394.05	37.0
7	----	----	----	----	----	----
8	----	----	----	----	----	----
9	----	----	----	----	----	----
10	----	----	----	----	----	----

3. Trafó tg/C mérési eredményei

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Szigetelőpapír szakítószilárdság DP függése

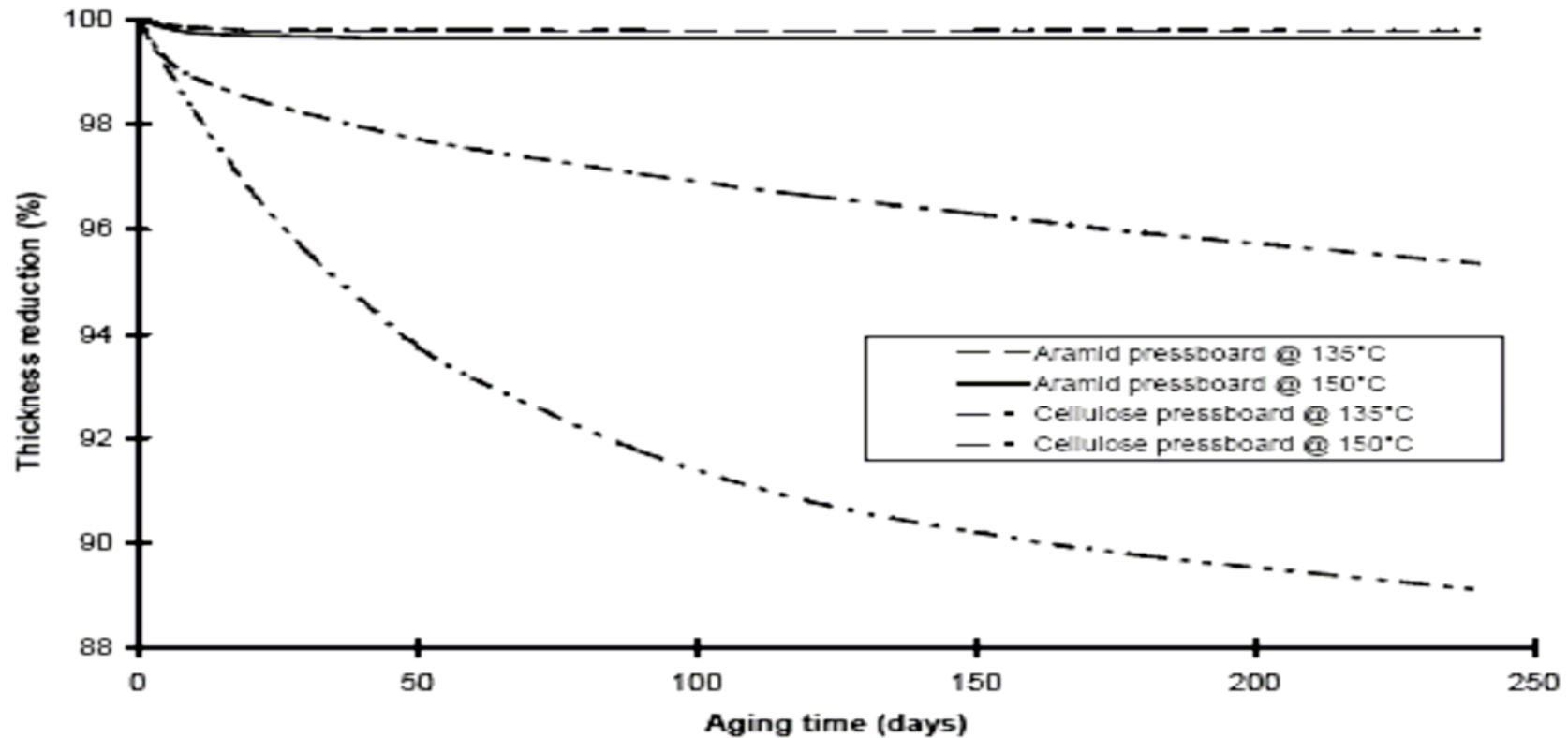
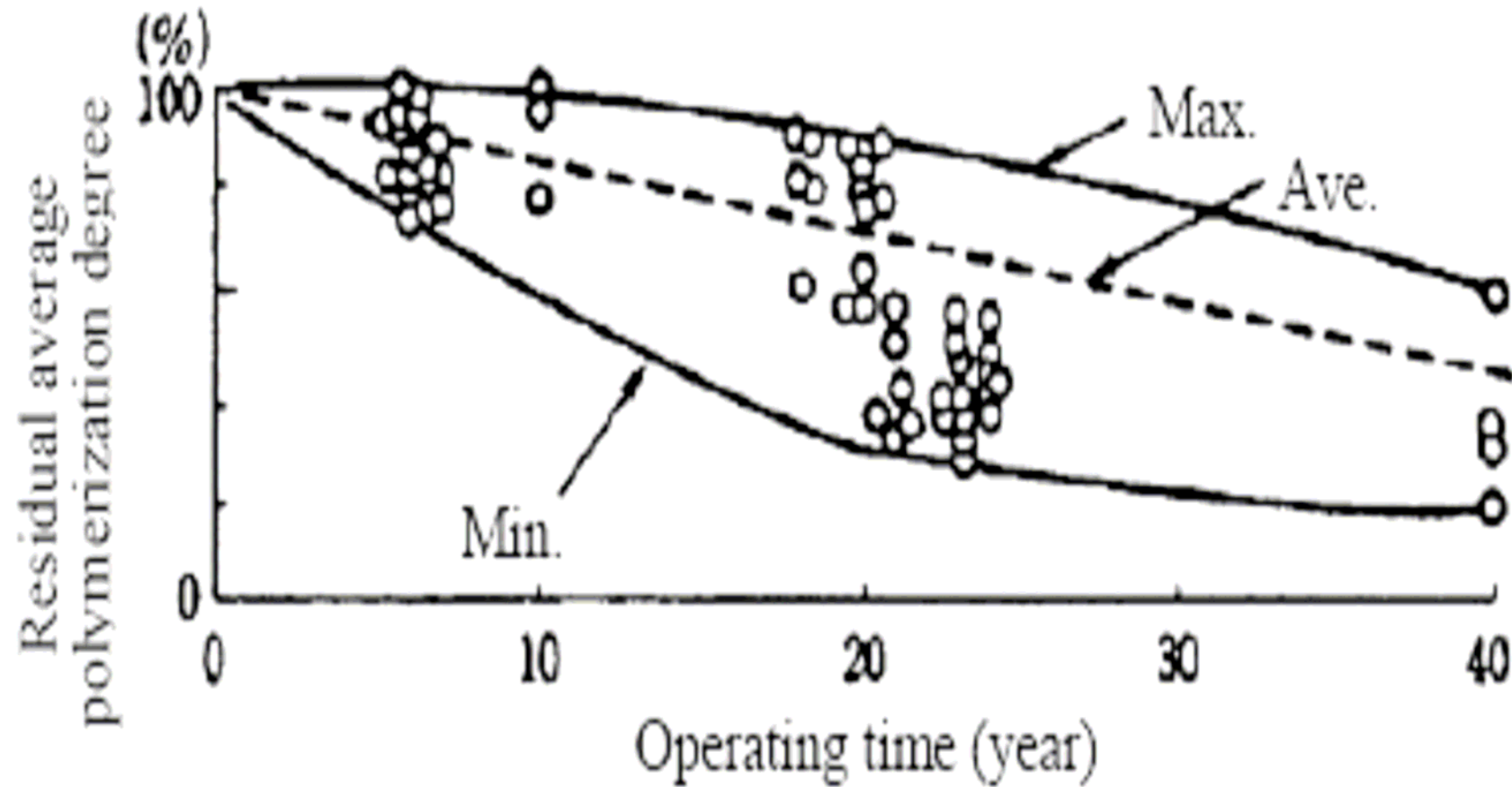

Fig. 5 : Static compression of cellulose board and aramid board under 10 MPa

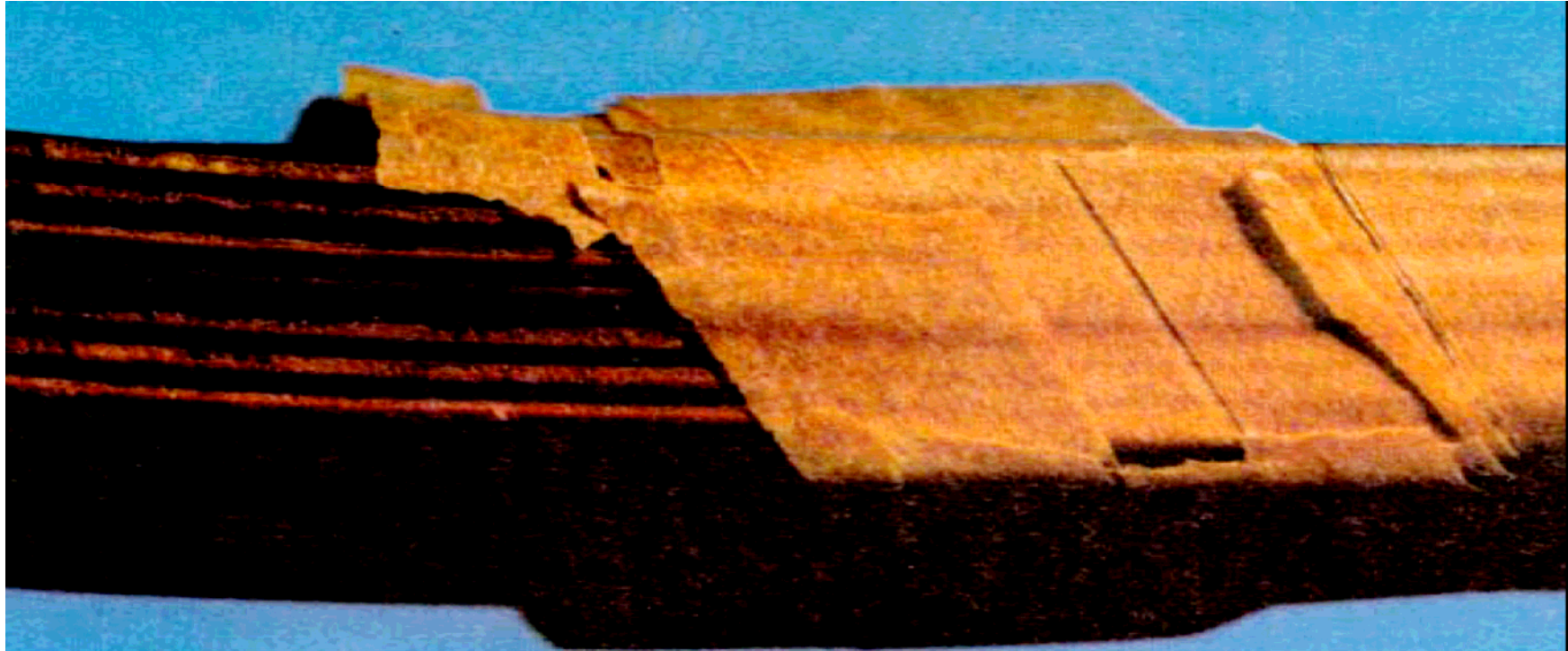
Állandó nyomás hatására a szigetelő roskadása és mechanikai szilárdságának csökkenése

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

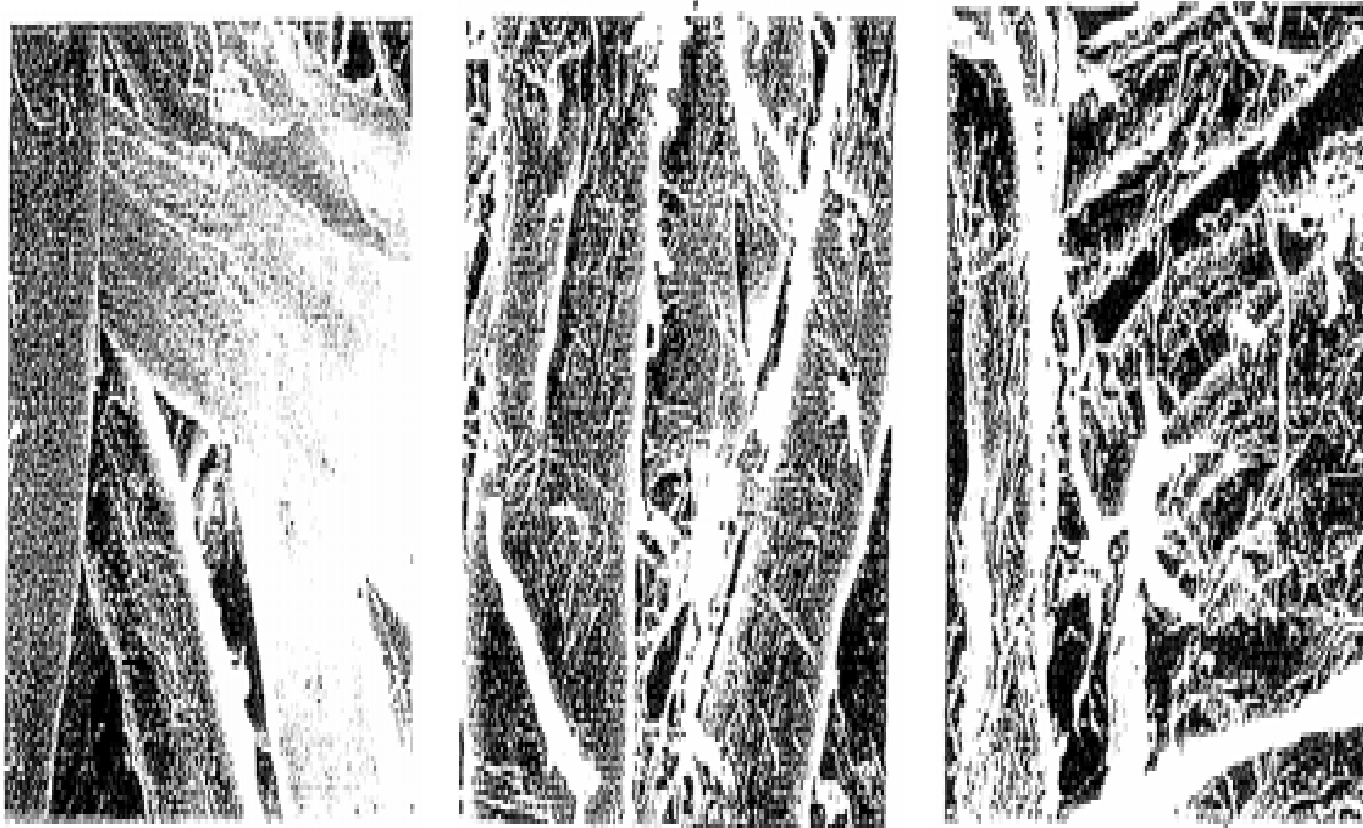
DP változása az üzemidő függvényében

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

- A papír öregedés irreverzibilis folyamat, így a trafó élettartamát a papír állapota határozza meg
- Polimerizációs fok (DP) új állapotban kb. 1000, élettartam végén kb. 200 (törékeny)

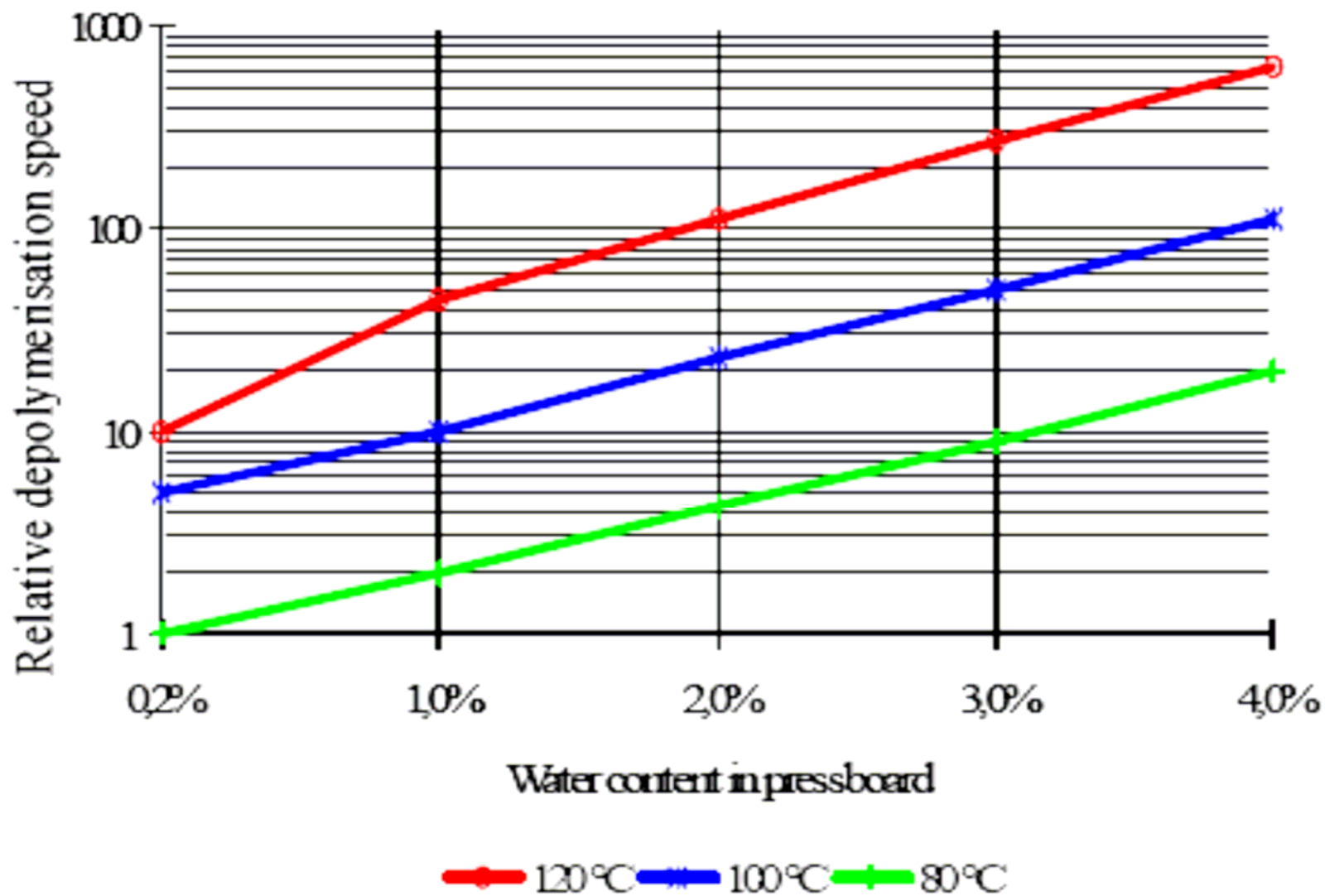
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

a) New product (DP1000) b) Deteriorated (DP=500) c) Deteriorated (DP=300)

Fig. 2 Insulating paper fibers viewed under electron microscope (1000 magnifications)

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

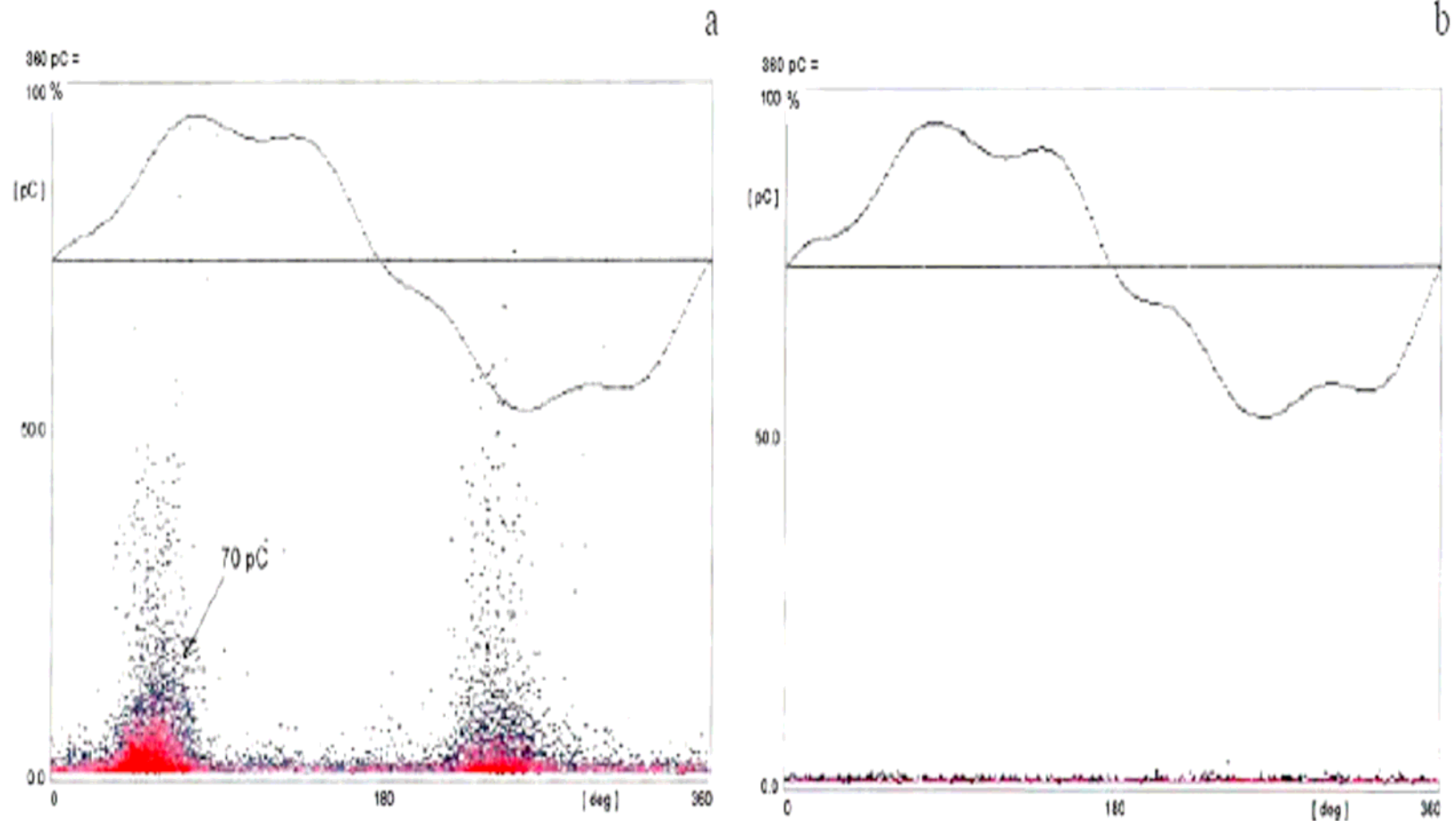
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Sajóivánka	2006.11.18
Sorszám	Mintavételi hely:
1	2,3 cm-es tr.szigpapír, krepp nincs 597
2	2,75 cm-es rövid tr.szig.papírok, krepp foszlányok is, 604
3	2,3 és 2,75 cm-es tr.szig.papírok, krepp nincs 659
4	2,3 és némi 2,75 cm-es tr.papír, krepp nincs 659
5	csak 2,75 cm-es tr.papír, 646
6	csak 2,3 cm-es tr. szig.papír 675
7	120 kV-os kivzetésről 3,35 cm-es "krepp" szig.papír 846

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

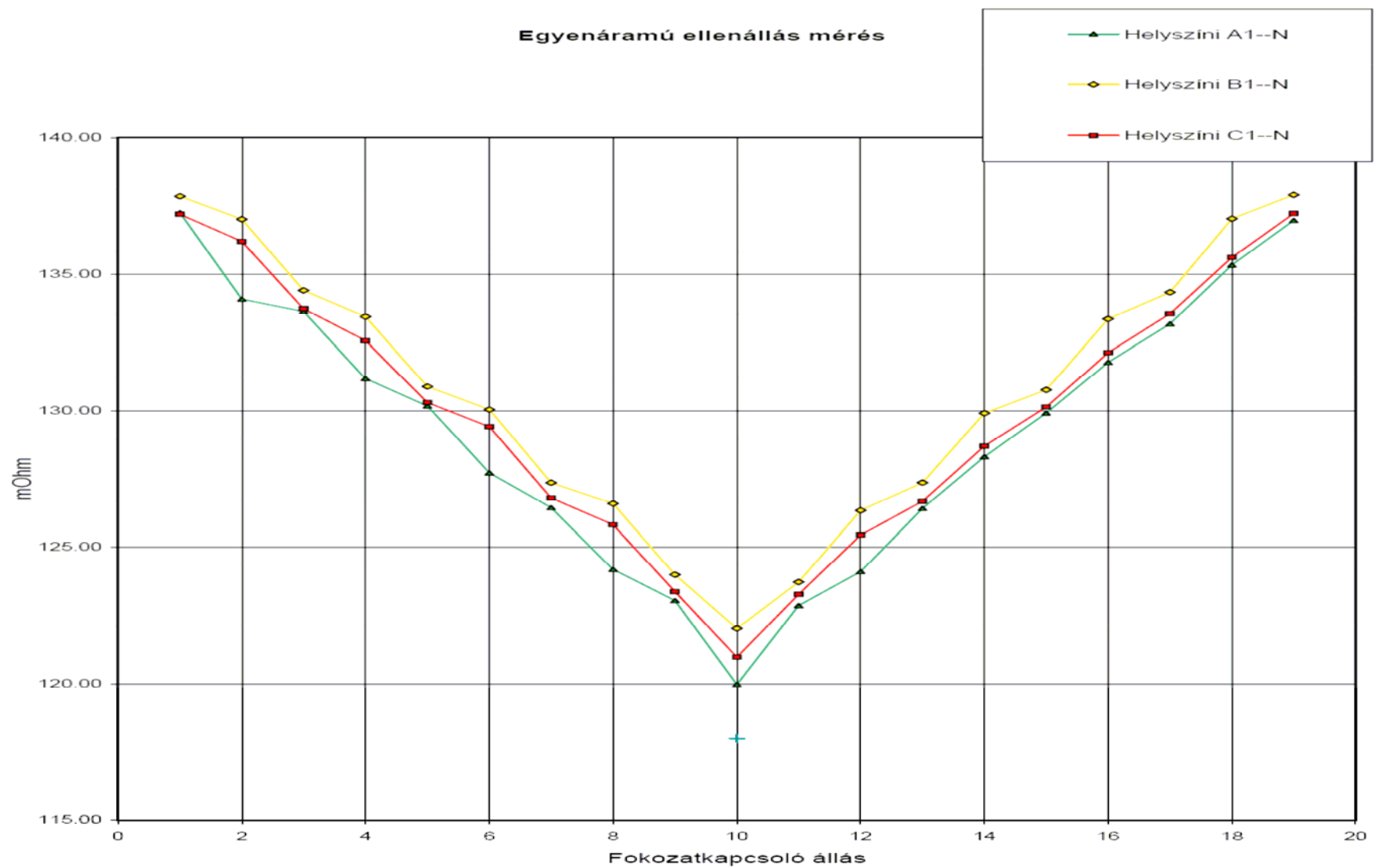
Győr	2006.11.02
Sorszám	Mintavételi hely:
1	120 kV, B fázis, átvezető-szigetelő bekötésről 518
2	Fokozatkapcsoló alól, a melegedésses hibahelyről 234
3	120 kV, A fázis, felülről 529
4	120 kV, C fázis, felülről 544
5	400 kV, B fázis, szekunder és terciér közül, alulról. 547
6	xxx
7	xxx

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Részleges kisülések az utolsó szárítási folyamat előtt és után

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

3. Trafó OLTC diagnosztika

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

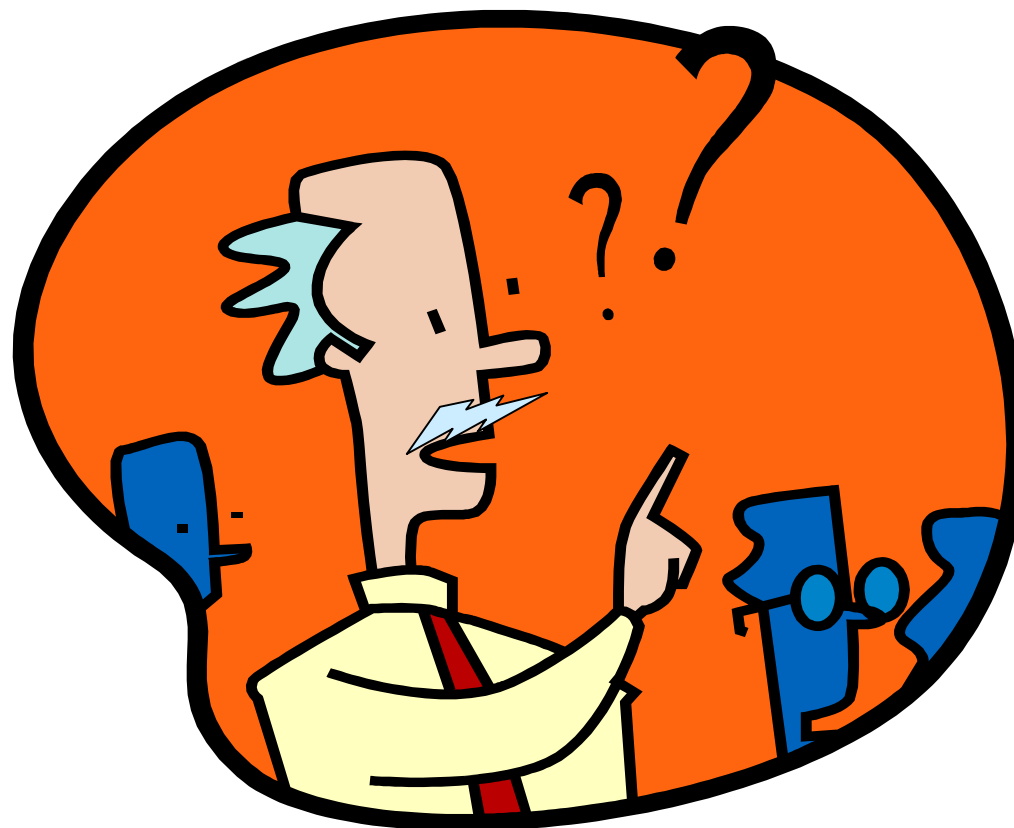
Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Kérdés ?.

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás

Köszönöm a figyelmet

Trafó diagnosztika, helyszíni felújítás